

Eminentissimi Ac Reverendissimi Domini, D. Joannis Baptistæ, Cardinalis De Luca, Theatrum Veritatis Et Justitiæ, Sive Decisivi Discursus

Ad Veritatem Editi In Forensibus Controversiis, Canonicis & Civilibus, in quibus in Urbe Advocatus, pro una partium scripsit, vel Consultus respondit ; Cum Indicibus Argumentorum, Causarum ac Rerum luculentissimis. Opus Tam Judicibus, Quam Causarum Patronis, atque omnibus in utroque Foro ...

Tractatus Primi Pars I. de Servitutibus Prædialibus, Usufructu, & utroque Retractu, Pars II. de Emphyteusi, Pars III. de Locatione & Conductione

Luca, Giovanni Battista de

Coloniae Agrippinae, 1691

Disc. XLVII. Tudertina. Pecunia inventa in domo testatoris, An spectet ad usufructuarium, vel ad proprietarium, Et an in odium usufructuari non manifestantis veram quantitatem pecuniarum, vel ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74102](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-74102)

scientia vera inducenda per protestationes & interpellationes ab ipsis vicinis faciendas, ideòque potius propria culpa id imputare debebant.

Secundò quia hujusmodi bannimenta de expurgando proprio territorio, illudque expurgatum conservando, intelligenda sunt de illis casibus in quibus moraliter & de facili consuli potest, non autem in casu magna & inopinata irruentia verisimiliter non praevidendae, & cui ad notitiam deventae non de facili potest occurrere; Quod in simili probabam ex iis, quae notant DD. in materia Statutorum seu bannimentorum praecipientium quilibet Civitatem teneri expurgare ac expurgatum manuteneri proprium territorium à bannitis & latronibus sub poena refectionis damni, quia si banniti irruant ex alienis regionibus vel territoriis ex improvise in magna comitiva & damnum inferant, Civitas de tali casu non tenetur tanquam omissa, ut satis proximè probant *Bart. conf. 102. nu. 4. circa med. versidem, quod erat tanta multitudo malefactorum Bald. conf. 174. num. 2. vers. nam sper incursum lib. 2. Roman. conf. 7. in fine Tusch. littera 5. conclus. 498. num. 7.* Atque ita Tribunal Consultae intelligit & practicat *Constit. 6. Sixti V.* hujusmodi bannitorum & latronum expurgationem Communitatibus praecipientem.

7 Quod etiam in materia receptationis bannitorum firmant *Tusch. litt. R. concl. 47. Aponi. de potestate Proreg. tit. 1. de provisionibus fieri solitis §. 3. nu. 25.* ubi quod scilicet receptator non dicatur ille, per cujus praedium vel locum banniti in numerosa quantitate irruentes transeant, quamvis ibidem victualia sumant, & morentur.

Prout conductor petere non potest à locatore remissionem pensionis ob damnum illatum à bannitis, qui in Regione solent esse frequentes, tantumquam ex casu consueto & praevisto, vel qui praevideri debuit; Et nihilominus si bannitorum copiosa multitudo praeter consuetudinem, & in forma omninò insolita irruat, & damnum inferat, locus est remissioni, ut in specie *Millin. dec. 139.* cum similibus.

Aliud quoque dabam exemplum de Statutis vel bannimentis mendantibus ad juris communis etiam mentem, ut quilibet teneatur dum ignem immittit in stipulas, debitas adhibere diligentias, tam in expurgando circum circa nè ignis egrediatur, quae expurgatio alicubi praecisa nuncupari solet, quam habendo competentem numerum operariorum pro igne extinguendo; Si enim consuetis diligentis adhibitis, & quae regulariter sufficiunt, ex improvisa violentia ventorum ignis egrediatur, & damnum inferat, non intrans Statuta vel bannimenta *Farinac. qui alios cumulat de varijs criminibus q. 110. nu. 141. Rovit. dec. 59.* Multò magis id procedere dicebam, ubi vicinus debitas adhibuit diligentias pro securandis vicinis ab igne in proprio fundo immittendo, sed ex vi ventorum vel alio casu ignis irruisset ab aliorum vicinorum praediis, qualis erat casus controversus.

Quatenus verò pertinet ad dispositionem juris communis, licet inter Doctores quaeri soleat, an vicinus, qui damnum passus est, actionem habeat contra vicinum intermedium ex eo quod non curaverit extinguere ignem in propria domo, ex qua ad illam vicini pertransiit, quamvis ibi ortum non habuerit, sed aliunde provenerit, & dubitandi rationem praebet doctrina *Alberici*, qui originaliter hujusmodi quaestionem excitat in *L. 1. §. 1. sub. n. 5. ff. de offic. Praefecti Vigilum*, Nihilominus non probata

culpa, omninò verior est negativa; Tum quia impressio *Alberici* est mendosa & aequivoca, dum eodem tempore continet affirmativam & negativam; Tum etiam quia opinio affirmativa nullum habere videtur legis vel rationis fundamentum, quinimò manifestam iniquitatem potius continet, ut in his terminis bene & ex professo firmatur apud *Rovit. dicta dec. 59. per tot.*

Et licet de jure permittatur vicino ingredi fundum vicini, ut imminenti ejus damno vel ruinae occurrat etiam cum licentia devastandi, quoties alio modo praecavere non potest ad *sex. in l. 3. §. quod ait Praetor ff. de incen. ruin. Menoch. conf. 107. n. 6. Rovit. dec. 59.* apud quos concordantes, attamen id rectè procedit ad effectum, ut vicinus se injuratum praetendere non valeat, non autem ut expensarum refectionem petat, quia proprium non alienum negotium gessisse dicitur.

Nam tuas res agitur paries cum proximus ardet. Ut bene exornat *Gratian. discept. 374. num. 5.* adeoque concludendo dicebam controversiae decisionem pendere ex facto, ac dictis circumstantiis, & credo quod pro Burghesij absolutoria prodierit resolutio.

TUTERTINA

PRO

POMPEIS.

Responsum pro veritate.

Pecunia inventa in domo testatoris, An spectet ad usufructuarium, vel ad proprietarium; Et an in odium usufructuarii non manifestantis veram quantitatem pecuniarum, vel aliorum mobilium, sufficiat imperfecta probatio.

SUMMARIUM.

- 1 **C**ausa controversa.
- 2 Pecunia in domo inventa, an spectet ad proprietarium, vel usufructuarium.
- 3 De status lapidibus, & fodinis in fundo inventis.
- 4 Vbi constat de substantia in genere, tunc circa quantitatem, vel qualitatem admittuntur leves, & imperfectae probationes.

DISC. XLVII.

Christophorus instituit heredibus pluribus nepotibus ex Doralice sorore, istam reliquit usufructuarium, qua defuncta, eisdem ejus filii licet inaequaliter institutis, orta est inter eos controversia super quadam notabili summa pecuniae numeratae, quae in domo dicti Christophori casualiter abscondita reperta fuit, & quam ad ejus manus obventam Doralix in inventario non descripsit, neque proprietariis manifestavit, sed quia probabatur concludenter existentia pecuniae in confuso, incerta tamen remanebat quantitas, ideò de duobus pro veritate interrogatus fui; Primò an dicta pecunia spectaret ad usufructuarium, vel potius proprietariis restitenda esset; Et secundò an stante dicta incertitudine quan-

quantitatis, fundata diceretur proprietariorum intentio.

Quoad primum, planam ac indubitam dixi affirmativam, quia sive dicatur pecunia pro occurrentibus necessitatibus domi, cautè tamen & in abscondito retenta, sive dicatur pecunia præsidii seu peculii causa habita, semper & omni casu non venit in fructu, sed tanquam quid à fructu separatum pertinet ad proprietarium, non autem ad usufructuarium, ut aliis allegatis Barboſin l. divorſio §. si fundum ff. solut. matrim. Garz. de expens. cap. 22. num. 51. Castill. de usufr. cap. 37. num. 20. Harprel. in §. Theſaurus inſtit. de rerum diviſ. num. 16. & ceteri communiter, quamvis eſſet pecunia ab antiquo abscondita eidem testatori ignota, itaut tanquam species theſauri reperta eſſet in domo vel fundo, cujus usufructum legatarius haberet, quia licet sit fortunæ beneficium, non tamen dicitur fructus sed proprietatis, ac solum in his vel similibus inventionibus utputà, statuarum, marmorum, aliarumque fodinarum intrat difficultas respectu emphyteutæ cum Domino directo, an scilicet hujusmodi inventio sit sequela domini utilis vel directi, ideoque usufructuaria sufficere dicebatur habuisse dictæ pecuniæ usum seu fructum ex illius investimento vel negotiatione perceptum, firma remanente obligatione restituendi tantundem, adinstar illorum mobilium, quæ usu consumuntur.

Quoverò ad alium punctum, stante perfecta & concludenti probatione inventionis dictæ pecuniæ in domo testatoris, quam usufructuaria jure usufructus inhabitabat, cum sola difficultas versaretur circa probationem quantitatis, de qua deponebat unica testis famula & vilis, neque loquens de propria scientia, sed solum de auditu ab eisdem Doralicis genero dictam pecuniam numerante statim ac numerationem compleverat, adhuc tamen in odium dictæ Doralicis, ex cujus occultatione, & culpa dicta probatio roddebatur impossibilis, dixi stante certa probatione substantiæ, quoad quantitatem deferendum esse juramento actorum adnunciatum à depositione prædictæ testis, vel ex juramento in litem.

Vel probabilius ex altera conclusione, quod probata substantia, quoad quantitatem & qualitatem in odium occultantis, seu alias delinquentis, vel ubi negotii qualitas ita exigit, sufficiunt probationes imperfectæ etiam per testes singulares, vel præsumptiones & conjecturas, quinimò etiam per ipsius partis juramentum, ut firmant post alios ab eis legatos Ciriac. contro. 347. num. fin. Farinac. de furt. quest. 176. num. 19. cum seqq. Rubens de testam. cap. 98. num. 353. & seqq. Bellon. jun. consil. 93. num. 8. cum seqq. Rot. in Pisaur. localium 22. Junij 1648. Arguel. §. crumenam Lavellen. 29. Novembris 1650. Corrado dec. 86. par. 11. rec. Portuen. affictus 4. Martij 1652. Bichio dec. 223. eadem par. 11. Quodque usufructuaria malè se gesserit non manifestando proprietariis dictam pecuniam inventam, itaut de furto etiam teneri debeat, bene probatur apud Sanfelice. dec. 38. Ac aliàs eſſet dare inconueniens, quod delictum prodesset delinquenti in damnum & odium innocentis, cui illata est injuria, & hanc dixi mihi videri veritatem; Consului tamen controversiam utpotè inter sanguine conjunctos respectu quantitatis esse honesta compositione dignam cum aliquo medio temperamento.

Cardin. de Luca de Servitutibus.

FOROLIVIEN.

VSVSFRVCTVS.

PRO

SORORIBUS DE MERLINIS

CUM

LUCIA DE BRASCHIS

Casus disputatus coram A. C. postea concordatus.

De usufructu relicto hæredi & legatario, quomodo inter eos dividatur, an mortuo hærede, cui datus est substitutus, intret ad favorem legatarii jus accrescendi vel non decrescendi, vel potius pertio deficiens spectet ad substitutum.

De cautione præstanda per usufructuarium, & an illa non præstita faciat fructus suos. Et aliqua de consuetudine Bulgari super resolutione legati usufructus in alimenta, An scilicet intret etiam in socru, vel in alia persona ultra uxorem.

SVMMARIVM

- 1 Acti series.
- 2 Dividuntur puncti seu inspectiones.
- 3 Bona emphyteutica & fideicommissaria non veniunt sub legato usufructus generali, nisi constet de voluntate.
- 4 Testator potest disponere de bonis hæredis, sed non præsumitur.
- 5 An sub legato usufructus veniat legitima.
- 6 De consuetudine Bulgari resolvente legatum usufructus in alimenta, an cesset ex voluntate testatoris.
- 7 An sicut dicta consuetudo procedit in uxore, ita etiam in socru.
- 8 In usufructu datum jus accrescendi etiam post quaesitum emolumentum.
- 9 De jure non decrescendi quid importet.
- 10 Quando dicatur usufructus relictus pluribus insolidum tanquam unicus & indivisus.
- 11 An inter hæredem & legatarium detur jus accrescendi, vel non decrescendi in usufructu, & quomodo hæres & legatarius concurrant in usufructu.
- 12 Non intrat jus accrescendi, vel non decrescendi, ubi est datus substitutus.
- 13 An testator possit prohibere jus accrescendi.
- 14 Legatum usufructus relictum tutori vel alteri educatori hæredis an cesset per istius mortem, vel cessatam tutelam remissivè.
- 15 De cautione per usufructuarium præstata & quædo ob eam non præstita faciat suos fructus, nec ne.
- 16 Observantia legatarii declarat legatum, & quid sub eo testator relinquere voluerit.
- 17 An usufructuarium agnoscens diminuit legatam in solo usu vel parte fructuum, sibi præjudicet.

G 3

DISC.